

Posudek diplomové práce Michaely Vávrové:

Tendence české fotografie v období Protektorátu Čechy a Morava

Diplomová práce Michaely Vávrové podává široce založený přehled české fotografické produkce v období druhé světové války, kdy samotná historická situace vytvořila mimořádné prostředí pro její uplatnění. Vávrová proto staví kompozici své práce na protikladu fotografie zveřejňované a nezveřejňované. Sama přitom dobře chápe, že to neznamená, že je tím automaticky určena i hodnota.

Vávrová je výborně seznámena s materiálem a v rámci přehledu celkem výstižně charakterizuje jednotlivé osobnosti a sleduje jejich spojení s limitovanými možnostmi jejich uplatnění a zapojení do stísněného kulturního života za okupace. Nejzajímavější jsou v tom směru právě ti fotografové, kteří publikovali v povolených časopisech a přitom byli nepochybně významnými umělci.

Diplomantka zřetelně charakterizuje ideologickou úlohu protektorátních obrázkových časopisů na příkladu Pestrého týdne, kde probírá typická témata propagandy a podobný ikonografický rozbor témat provádí i v protilehlém táboře " fotografického undergroundu", většinou surrealistické orientace. Mezi těmito dvěma póly se jí ještě objevuje výrazná skupina krajinářsky a vlastivědně orientované fotografie, která nabízela dostupný prostor také vlastenecky zabarvené objednávce. Tady vhodně přesahuje vymezený historický rámec poukazy na setrvalé působení ohlasu této tematiky i po válce. Podobně vyznívají i její výklady o dokumentární fotografii, zahrnující velmi vypjatá dobová svědectví (Z. Tmej). Zajímavým poučením z těchto rozborů je konstatovaná skutečnost, jak mnoho z té jak oficiální tak neoficiální protektorátní fotografie přešlo po válce do repertoáru socialistického realismu i dalšího poúnorového "undergroundového" umění.

To všechno dosvědčuje, že fotografie se právě v této době stala vedle filmu společensky snad nejvýznamnějším médiem obrazové reprezentace. Za projev určitého sebeuvědomění v tom směru lze také pokládat teoretické názory, zejména články Jaromíra Funkeho, publikované ~~nově~~ ve Fotografickém obzoru v roce 1940. Jeho názory na specifickou fotografii ve vztahu k výtvarnému umění tvoří, podle mého názoru, ohnisko celého nového kulturního statutu fotografie a je trochu škoda, že je diplomantka nevyužila k rozsáhlejší a zásadnější teoretické argumentaci.

Zajímavá diskuse se také nabízí na téma surrealistické fotografie, respektive jako otázka, do jaké míry byl surrealismus se svou estetikou nalezeného objektu, kterou tak vynikajícím způsobem zhodnotil fotograficky J. Štyrský, přitažlivý pro mladší, za války nastupující generaci. Vávrová se tady vyhýbá diskusi o konceptu imaginativního umění, který byl kdysi použit F. Šmejkallem, právě aby pokryl tyto rozdíly. Výstižnější je její hodnocení přínosů skupiny Ra ("Řádění" Václava Zkmunda) a kontaktů malířské a fotografické obraznosti ve Skupině 42.

Práci doprovází obsáhlý seznam literatury a zajímavá obrazová příloha. Celkově práce poskytuje dobře orientovaný a hodnotící pohled na zvolenou problematiku a lze ji s uspokojením doporučit k obhajobě.

Praha, 14.5.2006

(Prof. PhDr. Petr Wittlich, CSc)